Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru
Her Majesty's Inspectorate for Education and Training in Wales

Ymateb i Ymgynghoriad / Consultation Response

Enw / Name:	Meilyr Rowlands
Rôl / Role:	Prif Arolygydd Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru
E-bost / Email:	Prif-arolygydd@estyn.llyw.cymru
Rhif Ffôn / Tel No:	029 2044 6446
Dyddiad / Date:	05.05.21
Pwnc / Subject:	**Gorchymyn Cyngor y Gweithlu Addysg (Gorchmynion Atal Dros Dro) (Swyddogaethau Ychwanegol) (Cymru) 2021**

Gwybodaeth gefndir am Estyn

Estyn yw Swyddfa Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru. Fel corff y Goron, mae Estyn yn annibynnol ar Lywodraeth Cymru.

Prif nod Estyn yw codi safonau a gwella ansawdd addysg a hyfforddiant yng Nghymru. Caiff hyn ei nodi yn Neddf Dysgu a Sgiliau 2000 a Deddf Addysg 2005 yn bennaf. Wrth gyflawni ei swyddogaethau, mae'n rhaid i Estyn ystyried:

- Ansawdd addysg a hyfforddiant yng Nghymru;
- Y graddau y mae addysg a hyfforddiant yn bodloni anghenion dysgwyr;
- Y safonau addysgol a gyflawnir gan ddarparwyr addysg a hyfforddiant yng Nghymru;
- Ansawdd arweinyddiaeth a rheolaeth y darparwyr addysg a hyfforddiant hynny;
- Datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol dysgwyr; a'r
- Cyfraniad a wneir at les dysgwyr.

Mae cylch gwaith Estyn yn cynnwys (ond nid yn unig) meithrinfeydd a lleoliadau nas cynhelir, ysgolion cynradd, ysgolion uwchradd, ysgolion annibynnol, unedau cyfeirio disgyblion, addysg bellach, dysgu oedolion yn y gymuned, gwasanaethau addysg llywodraeth leol, dysgu yn y gwaith, ac addysg a hyfforddiant athrawon.

Gall Estyn roi cyngor i'r Cynulliad ar unrhyw fater sy'n gysylltiedig ag addysg a hyfforddiant yng Nghymru. Er mwyn cyflawni rhagoriaeth i ddysgwyr, mae Estyn wedi pennu tri amcan strategol:

- Darparu atebolrwydd i ddefnyddwyr gwasanaeth ar ansawdd a safonau addysg a hyfforddiant yng Nghymru;
- Llywio datblygiad polisi cenedlaethol gan Lywodraeth Cymru;
- Meithrin gallu i wella'r system addysg a hyfforddiant yng Nghymru.

Nid yw'r ymateb hwn yn gyfrinachol.

Ymateb

Cyflwyniad
Mae Estyn yn cefnogi egwyddorion cyffredinol gweithdrefnau a rheolau disgyblu'r Gorchymyn Atal Dros Dro diwygiedig, a fydd yn cael eu hychwanegu fel Adran 5 at y gweithdrefnau a'r rheolau disgyblu presennol. Rydym yn cytuno bod Adran 5 arfaethedig y gweithdrefnau a'r rheolau disgyblu diwygiedig yn adlewyrchu'r pwerau y darperir ar eu cyfer yng Ngorchymyn Cyngor y Gweithlu Addysg 2021. Hefyd, rydym yn cydnabod pwysigrwydd sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg pan fydd y Cyngor yn cynnal gwrandawiadau ac adolygiadau cychwynnol. Rydym wedi amlinellu ychydig o bwyntiau pellach i'r Cyngor eu hystyried, sy'n gysylltiedig ag Adran 5. Mae'r rhain yn cynnwys: • **39 (3)** Os yw'r unigolyn cofrestredig yn dewis cael hysbysiad am wrandawiad trwy'r e-bost, dylai'r swyddog awdurdodedig sydd ar ddyletswydd ofyn am dderbynneb darllen fel prawf fod yr hysbysiad am y gwrandawiad wedi cael ei dderbyn gan yr unigolyn cofrestredig. Mae hyn yn cyd-fynd â'r dull arall, sef defnyddio dosbarthiad arbennig trwy gyfeiriad yr unigolyn cofrestredig. • **39(4) (d)** Nid oes unrhyw sôn y dylid gofyn i'r unigolyn cofrestredig gadarnhau p'un a yw'n dymuno bod y gwrandawiad yn cael ei gynnal trwy gyfrwng y Saesneg neu'r Gymraeg. • **40 (1)** Mae'r ddogfen yn amlinellu'n glir hawl y pwyllgor i eithrio'r cyhoedd o'r gwrandawiad, neu unrhyw ran o wrandawiad. Dylid gwneud hyn yn glir pan fydd yr unigolyn cofrestredig yn gofyn ar y cychwyn i'r gwrandawiad gael ei gynnal yn gyhoeddus yn hytrach nag yn breifat [4(d) (ii)] • **42 (3) (b)** Os bydd y pwyllgor yn fodlon y cydymffurfiwyd â rheol 39, ac yn absenoldeb yr unigolyn cofrestredig, nid yw'n glir pam y gallai'r pwyllgor ddewis gohirio'r gwrandawiad. • **44(3)** Nid yw'n glir pwy sy'n gwneud y penderfyniad p'un a yw cyhoeddi gwybodaeth y Gorchymyn Atal Dros Dro ar wefan a gynhelir Cyngor y Gweithlu Addysg yn ymddangos yn angenrheidiol ai peidio. • **45 (6)** A all aelodau pwyllgor y gwrandawiad adolygu fod yr un bobl â'r pwyllgor gwreiddiol a gynhaliodd y gwrandawiad cychwynnol?

Cwestiynau'r ymgynghoriad

Cwestiynau

1. **Ydych chi'n cytuno bod adran 5 y Gweithdrefnau a'r Rheolau Disgyblu diwygiedig, fel y maent wedi eu drafftio yn adlewyrchu'n gywir y pwerau y darperir ar eu cyfer yng *Ngorchymyn Cyngor y Gweithlu Addysg (Gorchmynion Atal Dros Dro) (Swyddogaethau Ychwanegol) (Cymru) 2021*?**

Cytuno	☒	**Anghytuno**	☐	**Ddim yn cytuno nac yn anghytuno**	☐

Sylwadau ategol
Rydym yn cytuno bod adran 5 y gweithdrefnau a'r rheolau disgyblu diwygiedig yn adlewyrchu'n gywir y pwerau y darperir ar eu cyfer yn nogfen CGA.
Mae'r gweithdrefnau a'r rheolau disgyblu arfaethedig yn amlinellu'n glir ac yn gywir sut y dylid trefnu unrhyw wrandawiad, neu wrandawiad adolygu, a sut y dylid cysylltu â'r unigolyn, a'r wybodaeth a rennir ag ef / â hi.

2. **Mae *Gorchymyn Cyngor y Gweithlu Addysg (Gorchmynion Atal Dros Dro) (Swyddogaethau Ychwanegol) (Cymru) 2021* yn gwneud amod i CGA ystyried p'un a ddylid gosod Gorchymyn Atal Dros Dro ar gofrestriad unigolyn cofrestredig CGA. Ydych chi'n cytuno â Gweithdrefnau a Rheolau'r Gorchymyn Atal Dros Dro, fel y'u hamlinellir yn Adran 5 Gweithdrefnau a Rheolau Disgyblu drafft 2021?**

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐

Sylwadau ategol
Rydym yn cytuno â gweithdrefnau a rheolau'r Gorchymyn Atal Dros Dro, fel y'u hamlinellir yn Adran 5 arfaethedig gweithdrefnau a rheolau disgyblu drafft 2021.

Fodd bynnag, rydym wedi amlinellu ychydig o bwyntiau i'r Cyngor eu hystyried:

39 (2) (a) Mae'r ddogfen yn amlinellu y gellir rhoi ystyriaeth i amddiffyn y cyhoedd mewn achosion hynod ddifrifol. A ellid gwneud hyn yn gliriach i esbonio ei fod ar gyfer amddiffyn plant yn benodol?
39 (3) Os yw'r unigolyn cofrestredig yn dewis cael hysbysiad am wrandawiad trwy'r e-bost, dylai'r swyddog awdurdodedig sydd ar ddyletswydd ofyn am 'dderbynneb darllen' fel prawf fod yr hysbysiad am y gwrandawiad wedi cael ei dderbyn gan yr unigolyn cofrestredig. Mae hyn yn cyd-fynd â'r dull arall, sef defnyddio dosbarthiad arbennig trwy gyfeiriad yr unigolyn cofrestredig.
39(4) (d) Nid oes unrhyw sôn y dylid gofyn i'r unigolyn cofrestredig gadarnhau p'un a yw'n dymuno bod y gwrandawiad yn cael ei gynnal trwy gyfrwng y Saesneg neu'r Gymraeg.
39 (5) Mae'r ddogfen ddrafft yn datgan y dylai'r unigolyn cofrestredig ddarparu unrhyw gyflwyniad neu ddogfennau ysgrifenedig perthnasol i Gyngor y Gweithlu Addysg (CGA) cyn y gwrandawiad. Fodd bynnag, nid yw'n datgan pa mor bell cyn y gwrandawiad y dylid derbyn y dogfennau hyn i alluogi'r pwyllgor i'w hystyried cyn unrhyw gyfarfod.
40 (1) Mae'r ddogfen yn amlinellu'n glir hawl y pwyllgor i eithrio'r cyhoedd o'r gwrandawiad neu unrhyw ran o wrandawiad. Dylid gwneud yr hawl hon yn glir pan fydd yr unigolyn cofrestredig yn gofyn ar y cychwyn i'r gwrandawiad gael ei gynnal yn gyhoeddus yn hytrach nag yn breifat [4(d) (ii)]
42 (3) (b) Os bydd y pwyllgor yn fodlon y cydymffurfiwyd â rheol 39, ac yn absenoldeb yr unigolyn cofrestredig, nid yw'n glir pam y gallai'r pwyllgor ddewis gohirio'r gwrandawiad.
43 (1) (b) Nid yw hyn yn ystyried pan fydd yr unigolyn cofrestredig yn hunangyflogedig, ac nid oes ganddo gyflogwr neu asiant blaenorol, cyfredol.

44(1) Nid yw'n glir p'un a yw'r cyfeiriad at gyhoeddi gwybodaeth ar wefan yn ymwneud â gwefan sy'n wynebu tuag i mewn neu tuag allan.
44(3) Nid yw'n glir pwy sy'n gwneud y penderfyniad ynghylch p'un a yw cyhoeddi gwybodaeth y Gorchymyn Atal Dros Dro ar wefan a gynhelir Cyngor y Gweithlu Addysg yn ymddangos yn angenrheidiol ai peidio.
45 (1) A oes terfyn ar nifer yr adegau y gall unigolyn cofrestredig blaenorol y gwnaed Gorchymyn Atal Dros Dro yn ei erbyn ofyn i CGA ei adolygu? Os felly, dylid nodi hyn yn yr adran hon.
45 (6) A all aelodau pwyllgor y gwrandawiad adolygu fod yr un bobl â'r pwyllgor gwreiddiol a gynhaliodd y gwrandawiad cychwynnol?
47(1) Os caiff y Gorchymyn Atal Dros Dro ei ddiddymu yn dilyn adolygiad, a ddylai'r swyddog awdurdodedig hysbysu cyflogwr blaenorol yr unigolyn cofrestredig blaenorol am y penderfyniad, yn ogystal â'r unigolyn cofrestredig blaenorol ei hun?

3. **Hoffem wybod eich barn ar yr effeithiau y byddai Gweithdrefnau a Rheolau drafft y Gorchymyn Atal Dros Dro yn eu cael ar y Gymraeg, yn benodol ar y canlynol:**
   I. **cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg; a**
   II. **pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg**

Sylwadau ategol

O fewn y gorchmynion atal dros dro drafft cychwynnol, mae'n datgan yn glir fod yr unigolyn cofrestredig yn cael cyfle i benderfynu p'un a fydd y gwrandawiad yn cael ei gynnal trwy gyfrwng y Saesneg neu'r Gymraeg. Fodd bynnag, yn 39(4) (d), nid oes unrhyw sôn y dylid gofyn i'r unigolyn cofrestredig gadarnhau'r iaith y mae'r unigolyn cofrestredig yn dymuno'i defnyddio i gynnal y gwrandawiad.

Er mwyn gallu bodloni pob cais iaith, byddai angen i CGA sicrhau bod ganddynt ddigon o aelodau panel ar gael ar gyfer gwrandawiad cychwynnol ac unrhyw adolygiad, i'w galluogi i gynnal pob cyfarfod trwy gyfrwng y Gymraeg.

Cyhyd â bod yr holl geisiadau gan yr unigolyn cofrestredig i gynnal cyfarfodydd trwy gyfrwng y Gymraeg wedi cael eu bodloni, ni fyddai'r cynigion yn cael unrhyw effaith negyddol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, ac felly ni fyddai'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg.

4. **A oes gennych chi unrhyw sylwadau eraill?**

Nac oes

☐ Ticiwch y blwch os ydych yn dymuno i'ch ymateb aros yn gyfrinachol
☐ √ Ticiwch y blwch os ydych yn hapus i ni gysylltu â chi ynglŷn â'ch cyflwyniad
Diogelu data: Sut bydd y farn a'r wybodaeth rydych chi'n eu rhoi i ni yn cael eu defnyddio

Bydd unrhyw ymateb a dderbynnir yn cael ei weld yn llawn gan staff CGA sy'n delio â'r ymgynghoriad hwn. Hefyd, gall aelodau staff eraill CGA ei weld i'w helpu i gynllunio ymgynghoriadau pellach.

Mae CGA yn bwriadu cyhoeddi crynodeb o ymatebion a fydd yn cynnwys enw'r unigolyn neu'r sefydliad a anfonodd yr ymateb. Os nad ydych yn dymuno i'ch enw neu'ch sefydliad gael ei gyhoeddi, gallwch eithrio o hyn pan fyddwch chi'n cyflwyno eich ymateb naill ai ar-lein neu drwy'r e-bost.

Beth sy'n digwydd nesaf?

Byddwn yn cyhoeddi adroddiad ymgynghori ar wefan CGA.